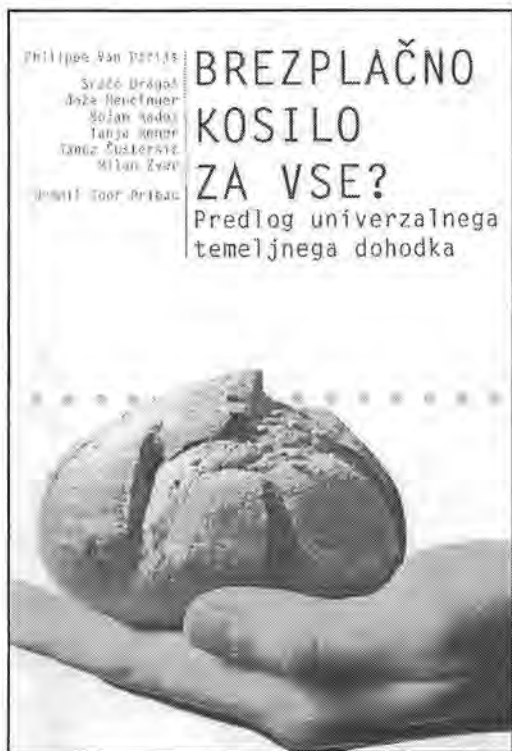

BREZPLAČNO KOSILO ZA VSE?

(Uredila Joshua Cohen in Joel Rogers,
Ljubljana: Krtina, 2004)

Knjiga je prevod angleškega izvirnika *What's wrong with a free lunch?* in govori o ideji univerzalnega temeljnega dohodka. Uredila sta jo J. Cohen in J. Rogers, avtor uvodnika je nobelovec za ekonomijo Robert M. Solow.

Slovenski prevod je izšel z dodatkom, v katerem so vključeni prispevki relevantnih slovenskih avtorjev, uglednih ekonomistov, sociologov, politikov, ki poskušajo idejo univerzalnega temeljnega dohodka presaditi v slovenski prostor. Ta del je uredil Igor Pribac.

In kaj je »univerzalni temeljni dohodek« (v nadaljevanju UTD)? Je ideja, da bi država vsem državljanom ali prebivalcem od določene starosti dalje izplačevala fiksno in za vse enako mesečno vsoto denarja. Najbolj vnet zagovornik te ideje je univerzitetni profesor Philippe Van Parijs, ki živi in deluje v Franciji. Strokovnjaki, ki zagovarjajo to idejo, predvidevajo, da bi UTD na ravni eksistencnega minimuma omogočil pravičnost, povečal svobodo in izboljšal življenjski položaj žensk.

Knjiga je razdeljena na štiri dele in v prvem Philippe Van Parijs podrobno opisuje idejo UTD. Pravi, da so produktivnost, bogastvo in nacionalni prihodki v razvitih državah tako narasli, da je uvedba UTD uresničljiva. S svojo idejo ob vstopu v novo tisočletje ponuja človeštvu možnost za izboljšanje položaja vseh ljudi, saj vsem daje možnost za preživetje. Dokazuje, da bi UTD deloval kot močno orodje družbene pravičnosti.

V drugem delu so zbrani prispevki avtorjev, ki se z idejo UTD ne strinjajo povsem, načeloma pa jo podpirajo, vključujoč določene dodelave in spremembe. Nekateri razglabljajo o njeni moralni vprašljivosti, ker ruši načelo vzajemnosti v družbi, in predlagajo drugačne in pravičnejše programe socialne varnosti. Izpostavljajo tudi bojazen, da ljudje ob prejemanju UTD preprosto ne bi želeli delati, kar bi bilo dolgoročno za človeštvo katastrofalno, saj se ob delu ljudje razvijamo in je nujno, da mladi ob njem odraščajo.

Tretji del je namenjen odgovoru očeta ideje

Van Parijsa vsem, ki polemizirajo z njim v razpravah v prejšnjem poglavju.

Četrty del razgrinja razmišljanja naslednjih slovenskih avtorjev o ideji UTD:

Sreča Dragoša v prispevku Metadiskurz o UTD, Jožeta Mencingerja s prispevkom Kaj je narobe z brezplačnim kosilom?, Bojana Radeja UTD: Subvencionirati lenobo?, Tanje Rener v prispevku Nasvidenje v Afriki, Janeza Šušteršiča Človekov razvoj, liberalna skupnosti in tehnološki napredek ter Milana Zvera s prispevkom Nepravičnost UTD.

Danes se zdi ideja »univerzalnega temeljnega dohodka« za vse ljudi še neuresničljiva. Toda kot uči zgodovina, so mnoge ideje v svojih začetkih bile politično neizvedljive in so jih v prihodnost usmerjeni intelektualci negovali, razvijali in izvedli takrat, ko se je s premiki v družbi nenadoma ponudila priložnost zanje.